

Bélyeg-ívvízjelek

A nyomdában a papírossal való esetleges visszaélések megakadályozása illetve ahamisítványok könnyeb felfedezése véget használták. Ez a vízjel a bélyeg nyomására használt papírívén egyszer (egyes esetekben kétszer) fordul elő.

KKHM ívvízjel

KKHM (Kaiserlich Königliches Handels Ministerium)

Helyenként kettősvonalú betűk a papírív közepén függőleges elhelyezésben, 235 mm hosszú és 35 mm széles sávban, a felső ívnegyedek öt alsó és az alsó ívnegyedek öt felső bélyegsorával egy vonalban.

Jobbra vagy balra kissé belenyúlhat a bélyegképbe, az ív erős eltolódása esetén a vízjelvonalak akár az egész bélyegképen jelen lehet. A vízjel nyomai a 240 bélyegyet tartalmazó ív kb. 20 bélyegén látható.

Az papír ív gépbe helyezésétől függően mind a négy vízjelállás előfordul. Ezt a vízjelet kizárólag az 1850-es kiadás kézi papírosán használták (1854 július 20-ig amikor elrendelték a géppapír használatát). Mivel több gyár is szállította a papírt, a vízjel rajzában kisebb-nagyobb eltérések, néha sérülések is felfedezhetők.

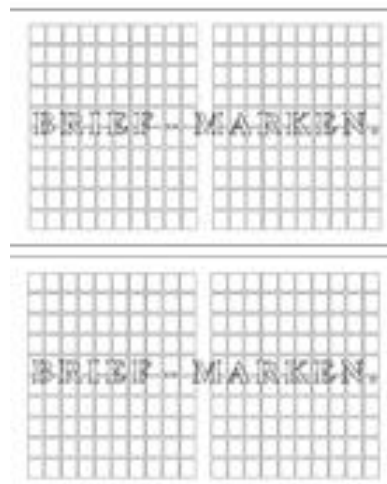
BRIEF-MARKEN ívvízjel

A papírt gyártó gép szitáján egymás alatt 250 mm-ként ötször ismétlődik a kettősvonalú antikvabetűs, 428 mm hosszú és 33 mm széles BRIEF-MARKEN. felirat. Tehnikai okok miatt minden két felirat között kettős vízjelcsík húzódik. Az ív vágása e kettős csík között történt.

A bélyegeket négyszer százas íveken nyomtatták, így a feliratt kétszer míg a vízjelcsík közepén kétszer illetve alul és felül egyszer fordul elő.

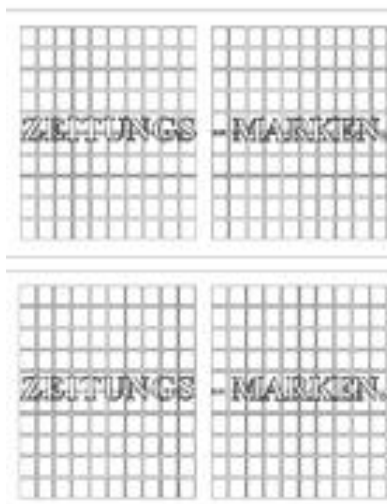
A vízjel nyomai a négyszer száz bélyeges íven négyszer húsz (80) bélyegen látható, ám a vízjelcsík csak nagyon eltoltt gépbehelyezés esetén látható a bélyegeken. Négy vízjelállás ismert.

E vízjelet az 1863-as Könyvnyomaton és az 1867 Könyvnyomaton találhatjuk meg.

ZEITUNGS-MARKEN ívvízjel

A papírt gyártó gép szitáján egymás alatt 250 mm-ként ötször ismétlődik a kettősvonalú antikvabetűs, 445 mm hosszú és 24 mm széles ZEITUNGS-MARKEN. felirat. Ez esetben is, tehnikai okok miatt minden két felirat között kettős vízjelcsík húzódik. Az ív vágása e kettős csík között történt. A bélyegeket négyszer százas íveken nyomtatták, így a feliratt kétszer míg a vízjelcsík közepén kétszer illetve alul és felül egyszer fordul elő. A vízjel nyomai a négyszer száz bélyeges íven négyszer húsz (80) bélyegen látható, ám a vízjelcsík csak nagyon eltoltt gépbehelyezés esetén látható a bélyegeken. Négy vízjelállás ismert. E vízjelet az 1863-as Hírlapbélyegen, 1867-es Hírlapbélyegen, az 1858-as Hírlapilleték bélyegen 1864 június 1. után és az 1868-as Hírlapilleték bélyegen találhatjuk meg.

Teljes vízjelek

A teljes vízjelek levélborítékok, értékjegyes borítékok értékjegyes levelezőlapok, postautalvány-lapokon, utánvételi lapokon, távirati űrlapokon és pénzautalvány- és postai megbízási űrlapokon használták. Acélja a hamissítás magakadályozása illetve a könnyebb felfedezése volt

BRIEF-COUVERTS vízjel

Kettős vonalú antikva, 52 mm hosszú, 50 mm közönként ismétlődő felirat. A betű magassága 25 mm. E vízjel a levélborítékokon, ferdén található és egy-egy borítékra csupán négy-öt betű esik. Négy vízjelállás ismert. Az 1863-as és 1867-es osztrák és osztrák magyar levélborítékokon használták 1864 június 1-től.

MAGYAR KIR. POSTA vízjel - Ennek a vízjelnek négy változata van :

1. Egymásba fonódó díszes írott nagybetűs MAGYAR KIR. POSTA felirat, mely hosszúsága 150 mm, míg a betű magassága 25 mm.

Csak alapállás ismeretes. Az 1874-es krajcáros első és második kiadású bélyeges levélborítékok vízjele.

2. Antikva nagybetűs MAGYAR KIR., alatta kettős vonalú antikva nagybetűs POSTA felirat, hosszúsága 93 mm, magassága 30 mm.

Egyszer a levél közepén fordul elő. Csak alapállás ismert. Az 1874-es évi krajcáros értékjeles levelezőlap vízjele.

3. Az előbbihez hasonló de a felső sor ívelt. Alap és tükkörképű állás ismert. Az 1874-es, első és az 1876 első kiadású postautalványok vízjele.

4. Kettős vonalú groteszk nagybetűs MAGYAR KIR. POSTA szöveg hossza 150 mm és magassága 20 mm.

Egyszer és részleges fordul elő a levélborítékokon.

Csak alapállás ismert. A krajcáros 1878-as bélyeges levélboríték vízjele.

M. K. POSTA (I) vízjel

Kettős vonalú groteszk nagybetűs 88 mm hosszú és 15 mm magas, egymástuánban ismétlődő M. K. POSTA szöveg. Két felirat között a távolság 8 illetve 22 mm. Levelezőlapon függőlegesen, postautalványon vízszintesen míg levélborítékon ferdén van elhelyezve. Minden állás ismeretes. Az 1876-os krajcáros levelezőlapokon és postautalványokon illetve az 1877-es levélborítékok vízjele.

M. K. POSTA (II) vízjel

Kettős vonalú kurzív nagybetűs, 100 mm hosszú és 18 mm magas, 20 mm közökkel ismétlődő M. K. POSTA szöveg. A borítékok különböző részein ferdén látható. Minden állása ismeretes. Az 1881-es bélyeges levélborítékok vízjele.

KINCSTÁRI JÖVEDÉK vízjel

Kettős vonalú antikva nagybetűs, 350 mm hosszú és 45 mm magas KINCSTÁRI JÖVEDÉK felirat.
Az illetékbélyegekkkel előnyomott postai szállítólevelek vízjele.
Átmenetileg használták a postai értékcikkekhez is.
Utánvételi lapon függőlegesen míg levélborítékon ferdén.
Tükörképpű állás is ismeretes. Az 1876-os utánvételi lapokon és az 1880-as levélboríték vízjele.

MPT vízjel

Ennek a vízjelnek két változata van. Az egyik groteszk kettősvonalú nagybetűs 80 mm sávban megszakítatlan hullámvonal mélyedéseiben elhelyezett MPT betűk, alatta postakürt míg a hullámvonal kiemelkedő részén stilizált táviróoszlop. Az 1906-os távirati űrlap vízjele. A másik hasonló elrendezésű a díszítmények és a postakürt között elhelyezkedő MPT betűk. 1908-tól pénzutasvány- és postai megbízási űrlapok vízjele.

Hattyús vízjel

A hermaneci papírgyár a bélyeges levelezőlapok papírjában nyomta be a gyári vízjelét, mely hattyút ábrázol. Kétféle változatban létezik: 1904-től a zártlevelezőlap papírjában HERMANECZ felirat, hattyú ábra és 1829-es évszám, az 1907-től kiadott egyszerű levelezőlap pedig fantáziacímer hattyúval látható.

A nem szándékosan létrehozott vízjelek

Egy külön kategória azon vízjelek este amelyek a papírgyártás folyamán, de nem szándékosan jöttek létre. Ilyenek a szitavarratvízjelek, a javítási vízjelek és a fonalvízjelek.

Szitavarratvízjel és javítási vízjel

A papír előállításakor az alapanyagot, a nedves pépet egy szita segítségével víztelenítik. A szita végtelenítve van, amit a XIX század végén dróttal szabályos öltéses összevarással oldották meg. Ez nyomott hagyhatott a bélyeg papírján. Ezt nevezzük szitavarrat vízjelnek, (nevezik még Ladurner vízjelnek is felfedezője és tanulmányozója, Arthut Ladurner nyomán). Szitavarrat vízjel az a nyom is amit a tönkrement, szakadozott szita megvarrására felhasznált finom szitahuzzal hagyott maga után. Úgy a szitavarrat mint a foldozás nyomai sohasem merőleges hanem ferde, különben hamar tönkrement volna.

Fonalvízjel

Az előállítás során az esteleges szakadásokat megakadályozandó a henger körül vékony fonalat vezettek. Ennek nyoma is jelen lehet egyes bélyegeken. A bélyeg papírján az előállítás folyamán vízjel szerű nyomot hagyhatott még az előnyomó henger (eguttör) varrata vagy maga a szita is.

